

"Täällä on hyvä ilmapiiri ja ohjaajat" – 16-
vuotias nuori

Hyvää kohtelua koskeva suunnitelma

2023

Hyvösen lastenkoti

SISÄLLYSLUETTELO

Hyvää kohtelua koskevan suunnitelman tarkoitus	1
Hyvösen lastenkodin säännöt	1
Millä toimenpiteillä Hyvösen lastenkodissa varmistetaan lasten ikätasoinen itsemääräämisoikeuden vahvistaminen, tukeminen ja ylläpitäminen	2
Miten hyvä ikätasoinen ja lapsikohtainen hoito, kasvatusta ja valvonta toteutetaan ensisijaisesti ilman rajoitustoimenpiteitä Hyvösen lastenkodissa	3
Miten Hyvösen lastenkodissa huolehditaan kaikkien yksikössä olevien lasten turvallisuudesta rajoitusten käytön yhteydessä	3
Miten Hyvösen lastenkodissa huolehditaan hoito- ja kasvatushenkilökunnan ja muiden yksikössä työskentelevien tai oleskelevien turvallisuudesta rajoitusten käytön yhteydessä ja muissa tilanteissa, joissa heihin saattaa kohdistua väkivallan uhkaa	4
Miten ja minkälaisissa tilanteissa Hyvösen lastenkodissa toteutetaan rajoitustoimenpiteitä	4
Millaiset ovat yleiset toimintatavat Hyvösen lastenkodissa rajoitusten käytön jälkeen	5
Miten Hyvösen lastenkodissa selvitetään lapselle muutoksenhaku ja kantelumahdollisuus rajoitustilanteissa	6
Kiusaamiseen ja epäasialliseen kohteluun puuttuminen Hyvösen lastenkodissa	7

HYVÄÄ KOHTELUA KOSKEVAN SUUNNITELMAN TARKOITUS

Lastensuojelulaitoksessa, jossa sijoitetun lapsen hoito ja huolenpito järjestetään, laaditaan yleinen lastensuojelulain vaatima hyvä kohtelua koskeva suunnitelma osana omavalvontasuunnitelmaa.

Sijaishuoltotoiminnan tulee olla lainmukaista, turvallista sekä laadultaan sellaista, että lasten tarpeisiin voidaan vastata ja sijaishuollolle asetettuja tavoitteita saavuttaa. Lapsen oikeudet muodostavat keskeisen pohjan laadukkaalle sijaishuollolle.

Helsingin kaupungin sijaishuollon lapset ovat olleet tekemässä lasten ja nuorten oikeudet sijaishuollossa huoneentaulua (liite 1).

Lastenkodeilla ja vastaanottolaitoksilla on oma omavalvontasuunnitelma. Suunnitelman tarkoituksena on turvata lasten oikeuksien toteutuminen sijoituksen aikana. Lapsen oikeuksien turvaamisella tarkoitetaan, että lapsia kohdellaan asianmukaisesti sekä kunnioittavasti ja että jokaisen lapsen tuen tarpeisiin vastataan suunnitelmallisesti, turvallisesti ja laadukkaasti. Jokaisella lapsella on oikeus hyvään hoitoon.

Hyvösen lastenkodin lapset ovat olleet mukana laatimassa tätä hyvän kohtelun suunnitelmaa. Suunnitelmaa on käyty läpi Hyvösen lastenkodin lastenkokouksessa ja tekstiä on laadittu käytyjen keskustelujen perusteella. Tavoitteenamme on ollut pitää suunnitelma ytimekkään mittaisena, jotta se palvelisi tarkoitustaan mahdollisimman hyvin.

HYVÖSEN LASTENKODIN SÄÄNNÖT

Hyvösen lastenkoti toimii kahdessa toimipisteessä, Oulunkylässä Oltermannintiellä ja Pukinmäessä Unikkopolulla. Oltermannintiellä on neljä osastoa ja paikat 26 lapselle. Unikkopolulla on kaksi osastoa ja paikat 12 lapselle.

Hyvösen lastenkodin hoidollisen ja turvallisen arjen mahdollistavat yhdessä laaditut säännöt. Kyse on periaatteista, joiden mukaisesti kohtelemme toisiamme. Sääntöjä otetaan ajoittain uuteen tarkasteluun ja niitä päivitetään. Tarkoituksena on, että säännöt ovat ajan tasalla ja vastaavat tarkoitustaan arkea ohjaavina toimintatapoina. Tavoitteena on se, että säännöt mahtuvat yhdelle A4-paperille. Näin ne pysyvät kiteytettyinä ja sekä lapset että aikuiset voivat ne muistaa.

HYVÖSEN SÄÄNNÖT

Kohtelemme toisiamme kunnioittavasti. Me emme kiusaa. Väkivalta ja uhkailu on ehdottomasti kielletty.

Käytämme asiallista kieltä ja muistamme hyvän käytöksen.

#Huolehdimme yhteisistä tavaroista ja ympäristöstä.

Yhteiset ruokailuajat ovat itseämme ja toisiamme varten. Silloin emme käytä puhelimia ym. laitteita.

Emme kuvaa toisiamme ilman lupaa emmekä julkaise ”somessa” toisia ihmisiä loukkaavaa materiaalia.

Menoista sovitaan aikuisten kanssa.

Aikuiset ovat lapsia varten. Aikuisilla on vastuu huolehtia lasten hyvinvoinnista ja turvallisuudesta.

Sovitusta asioista pidetään kiinni.

Hyvösen on päihteetön laitos. Myöskään tupakkatuotteita tai energiajuomia ei pidetä osastolla näkyvillä.

Vierailijat ovat tervetulleita, kunhan se ei häiritse muita lapsia tai aiheuta turvattomuutta.

Oma huone on lasta varten. Muiden lasten ja aikuisten tulee kunnioittaa tätä.

Toimisto on aikuisten työtila. Muista varmistaa, että aikuinen on valmis ottamaan sinut vastaan.

Näiden sääntöjen lisäksi jokaisella osastolla on omat käytäntönsä koskien oman osaston nuoria. Nämä käytännöt ovat nähtävillä jokaisella osastolla.

MILLÄ TOIMENPITEILLÄ HYVÖSEN LASTENKODISSA VARMISTETAAN LASTEN IKÄTASOINEN ITSEMÄÄRÄÄMISOIKEUDEN VAHVISTAMINEN, TUKEMINEN JA YLLÄPITÄMINEN

Jokainen lapsi kohdataan yksilönä. Henkilökunta tutustuu lapsen ja hänen tarpeisiinsa alkuun dokumenttien pohjalta, mutta pääasiassa jokapäiväisessä vuorovaikutuksessa lapsen ja hänen läheistensä kanssa.

Sijoituksen aluksi lapsi saa rauhassa tutustua osastoon ja sen käytäntöihin. Hänelle kerrotaan osaston toimintamalleista, jotka ohjaavat hänen arkeaan. Omaohjaaja selvittää lapselle käytäntöjen tarkoitukset ja taustat. Yhteistyössä lapsen ja hänen läheistensä kanssa sovitaan arjen rakenteista, jotka kohtaavat hänen ikätasonsa. Tällaisia arjen elementtejä voivat olla esimerkiksi kotiintuloajat.

Lapsen ja osaston aikuisten, ensisijaisesti omaohjaajan ja lapsen välille pyritään rakentamaan luottamuksellinen suhde, jossa lapsi kykenee peilaamaan itseystään ja tuomaan ajatuksiaan sekä toiveitaan esiin. Omaohjaaja vie lapsen toiveita eteenpäin yhteistyössä työryhmän sekä muiden yhteistyötahojen kanssa.

Lapsen ja aikuisen suhdetta tuetaan jokapäiväisissä kohtaamisissa, kuten koulusta tullessa, aterioilla ja läksyjen tarkistuksessa. Lapsilta kysellään heidän kuulumisia aktiivisesti. Lapsi voi tavata läheisiään ja häntä tuetaan harrastuksiin. Toiminnallisuus on olennainen osa Hyvösen lastenkodin arkea. Yhdessä toimiessaan lapset ja aikuiset tutustuvat toisiinsa ja näin luottamus vahvistuu.

MITEN HYVÄ IKÄTASOINEN JA LAPSIKOHTAINEN HOITO, KASVATUS JA VALVONTA TOTEUTETAAN ENSISIJAISESTI ILMAN RAJOITUSTOIMENPITEITÄ HYVÖSEN LASTENKODISSA

Hyvösen lastenkodin työ perustuu luottamukseen ja vuorovaikutukseen aikuisten ja lasten välillä. Tätä ohjaavat lastensuojelulain määrittämät reunaehdot sekä vastuusosiaalityöntekijän laatima asiakassuunnitelma. Arkea ja vuotta rytmittävät kaikille lapsille laadittavat viikko-ohjelmat, kuukausiarviot sekä hoito- ja kasvatussuunnitelmat. Niin lapsia kuin heidän läheisiään tuetaan osallistumaan näiden laatimiseen. Ohjaajat selvittävät lapselle ja heidän läheisilleen näiden tarkoituksen. Ohjaajat pyrkivät löytämään keinoja herättää lapsen sekä läheisten halun osallistua sekä sitoutua hoitoon ja uskoa muutokseen.

Lastenkoti on säännöllisessä yhteydessä lapsen vanhempiin, kouluun ja muihin yhteistyötahoihin. Oma-ohjaajat varaavat säännöllisesti aikaa hoidettavalle lapselle. Lasten mielipidettä ja toiveita käsitellään niin nuorten kokouksissa kuin henkilökunnankin kokouksissa, joita pidetään säännöllisesti. Lasta kuullaan päivittäin arjen pienissä - ja isoissa asioissa.

MITEN HYVÖSEN LASTENKODISSA HUOLEHDITTAAN KAIKKIEN YKSIKÖSSÄ OLEVIEN LASTEN TURVALLISUUDESTA RAJOITUSTEN KÄYTÖN YHTEYDESSÄ

Lapsen muuttaessa osastolle vastaava ohjaaja tai hänen valtuuttamansa henkilö kertoo osaston käytännöt. Tämä sisältää tiedon siitä, miten mahdolliset rajoitustoimenpiteet vaikuttavat asumiseen osastolla.

Nuorten turvaohje on näkyvillä osastolla ja se käydään lasten kanssa läpi kolme kertaa vuodessa tai tarvittaessa asiakaskunnan vaihtumisen tai turvallisuustilanteen muuttumisen takia. Laitoksen omavalvontasuunnitelmaa sekä turvallisuussuunnitelmaa säilytetään toimistossa, josta nuori voi siihen tutustua. Nuorella on oikeus saada halutessaan kopio omavalvontasuunnitelmasta.

Lähiesihenkilö on vastuussa siitä, että henkilökunta on tietoinen vallitsevasta lainsäädännöstä. Lähiesihenkilö perehdyttää uuden henkilöstön keskeisiin lastensuojelulain periaatteisiin. Lähiesihenkilö seuraa toimintaa ja puuttuu mahdollisiin epäkohtiin. Henkilöstölle tarjotaan koulutusta kaupungin koulutusohjelman mukaisesti. Mikäli osaston tilanne sitä vaatii, henkilöstölle voidaan tarjota koulutuksellisesti tilanteen vaatimaa erityisosaamista.

Rajoitusta asetettaessa läsnäolijat arvioivat mahdolliset riskit kuten väkivallan tai muun uhkatilanteen. Mikäli rajoitus aiheuttaa uhka- ja vaaratilanteita laitoksen muille asukkaille, tähän vastataan tarvittavilla järjestelyillä. Tällaisia toimia voivat olla lasten tai henkilöstön siirtyminen toiseen tilaan tai riittävä henkilöstöresurssi. Laitoksen muille lapsille kerrotaan rajoituksen mahdollisista vaikutuksista osaston arkeen salassapitoa huomioiden. Lapsille kerrotaan rajoituksen

alkaessa, mistä mahdollisen tarvittavan lisävun saa. Rajoituksesta pyritään tekemään suunnitelmallinen ja ennakoitava.

Kaikille lapsille tarjotaan mahdollisuutta käydä läpi haastavat tilanteet. Tilanteiden läpikäymisessä korostetaan hyvää vuorovaikutusta ja herkkyyttä turvallisen aikuisen kautta. Osaston vastaava ohjaaja tai hänen määrittämänsä henkilö huolehtii tämän toteutumisesta. Haastavimmissa purkutilanteissa konsultoidaan laitoksen johtajaa tai psykologia.

Laitoksen toimintatapaohjetta väkivalta- ja uhkatilanteisiin säilytetään turvallisuuskansiossa. Päivityksestä vastaa laitoksen johtaja sekä yt-vastaava. Ohjeistusta päivitetään ja muokataan kunkin osaston tilanteeseen sopivaksi. Esimiehet vastaavat siitä, että henkilökunnan koulutus on riittävällä tasolla asiakaskuntaan nähden.

Lapsen turvallisuuden vaarantuessa asiasta tehdään Haipro- tai Spro-ilmoitus.

MITEN HYVÖSEN LASTENKODISSA HUOLEHDITAN HOITO- JA KASVATUSHENKILÖKUNNAN JA MUIDEN YKSIKÖSSÄ TYÖSKENTELEVIEN TAI OLESKELEVIEN TURVALLISUUDESTA RAJOITUSTEN KÄYTÖN YHTEYDESSÄ JA MUISSA TILANTEISSA, JOISSA HEIHIN SAATTA KOHDISTUA VÄKIVALLAN UHKAA

Vastaava ohjaaja perehdyttää uudet työntekijät käytössä oleviin rajoitustoimenpiteisiin. Lastenkodin johtaja delegoi ohjaajille oikeuden käyttää rajoitustoimenpiteitä, kun riittävä osaaminen on varmistettu.

Oltermannintien toimipisteessä päivittäin kokoontuvalla aamuraportilla päivitetään neljän osaston lapsi- ja aikuistilanne sekä mahdolliset poikkeukset arjessa. Unikkopolun toimipisteen kaksi osastoa sijaitsevat vierekkäin ja tiedonkulku osastojen välillä on tiivistä. Vuorojen vaihtuessa tieto siirretään seuraavalle työvuorolle. Tarvittaessa osastojen välillä tapahtuvaa yhteistyötä tiivistetään. Tarvittavasta lisäresurssista rajoituksen turvaamiseksi päättään lastenkodin johtaja. Lisäresurssin tarpeen arvio vastaava ohjaaja yhteistyössä työryhmän kanssa.

Vastaava ohjaaja, lastenkodin johtaja tai psykologi käy henkilöstön kanssa mahdolliset uhka- ja väkivaltilanteet läpi välittömästi tai heti kun se on mahdollista. Tapauksista tehdään virallinen ilmoitus. Henkilöstö ohjataan tarvittavan hoidon piiriin. Kaikki lapsiin liittyvät uhka- ja vaaratilanteet käydään läpi mukana olleiden lasten kanssa.

MITEN JA MINKÄLAISISSA TILANTEISSA HYVÖSEN LASTENKODISSA TOTEUTETAAN RAJOITUSTOIMENPITEITÄ

Hyvösen lastenkodissa käytetään lastensuojelulain mukaisia rajoitustoimenpiteitä vain siinä määrin kuin kiireellisen sijoituksen tai huostaanoton tarkoituksen toteuttaminen, lapsen oma tai toisen henkilön terveys tai turvallisuus välttämättä vaatii. Aikuiset kertovat lapsille lisää rajoitustoimenpiteistä ja niiden soveltamisesta heidän halutessaan.

Rajoitustoimenpiteitä ovat:

- aineiden ja esineiden haltuunotto
- henkilöntarkastus ja henkilönkatsastus
- luvatta laitoksesta poistuneen lapsen palauttaminen

- omaisuuden ja lähetysten tarkastaminen ja lähetysten luovuttamatta jättäminen
- kiinnipitäminen
- liikkumisvapauden rajoittaminen
- yhteydenpidon rajoittaminen
- eristäminen
- erityinen huolenpito

Rajoituksia ei käytetä rangaistuksena. Se on kiellettyä. Rajoitustoimenpide on aina yksilöllinen. Rajoitustoimenpiteet toteutetaan turvallisesti ja lapsen ihmisarvoa ja oikeuksia kunnioittaen.

Rajoitustoimenpiteestä tehdään välittömästi päätös, ellei kysymyksessä ole kiireellinen tilanne.

Ennen päätöksentekoa on asianosaisille varattava tilaisuus tulla kuulluksi siten kuin hallintolaissa säädetään. Hallintolain 36 §:n mukaan asianosaiselle on toimitettava kuulemisen kohteena olevat asiakirjat alkuperäisinä tai jäljennösinä taikka varattava muutoin tilaisuus tutustua niihin. Asianosaiselle on siten kuulemisen yhteydessä varattava tilaisuus tutustua kaikkiin viranomaisen laatimiin asiakirjoihin, jotka voivat tai ovat voineet vaikuttaa asian käsittelyyn. Lapselle ei saa kuitenkaan antaa sellaisia tietoja, jotka vaarantavat hänen kehitystään tai ovat vastoin lapsen muuta erittäin tärkeää yksityistä etua. Joissain tapauksissa myös muun asianosaisen oikeutta saada tieto asiaan vaikuttavista asiakirjoista voidaan joutua rajaamaan.

Rajoituksesta tehdään kirjaus lapsen dokumentteihin. Kirjauksesta selviää rajoitustoimenpiteen kuvaus, toimenpiteen peruste ja kesto, toimenpiteestä päättäneen ja sen käytännössä toteuttaneen sekä siinä läsnä olleen henkilön nimi ja ammattinimike.

Lapselle ja asianosaisille annetaan kirjallinen päätös tiedoksi. Jos lapsi ei halua ottaa kirjallista päätöstä vastaan, päätöstä säilytetään yksikössä siten, että lapsi saa sen halutessaan. Lapselle on kerrottava, miten hän voi toimia ollessaan eri mieltä toimenpiteestä ja häntä on ohjattava mahdollisen valituksen, muistutuksen ja kantelun teossa.

Kuuleminen voidaan hallintolain 34 §:n mukaan jättää poikkeuksellisesti suorittamatta mm. silloin, jos kuuleminen saattaa vaarantaa päätöksen tarkoituksen toteutumisen tai kuulemisesta aiheutuva asian käsittelyn viivästyminen aiheuttaa huomattavaa haittaa ihmisten terveydelle.

Lapsen asiakassuunnitelmaa täydentävää lapsen hoito- ja kasvatussuunnitelmaa päivitetään aina, jos lapseen kohdistetaan tai oletetaan kohdistettavan sijaishuollossa rajoitustoimenpiteitä, jotka vaikuttavat hoidon ja kasvatuksen toteuttamiseen.

MILLAISET OVAT YLEISET TOIMINTATAVAT HYVÖSEN LASTENKODISSA RAJOITUSTEN KÄYTÖN JÄLKEEN

Kun rajoitustoimenpide on ohi, lapselle tarjotaan mahdollisuutta käydä läpi sen kulkua ja siihen johtaneita syitä turvallisen aikuisen kanssa lapsen ikätaso huomioiden.

Rajoitustoimenpiteestä tehdyt kirjaukset luetaan yhdessä lapsen kanssa. Tilanteesta luodaan turvallinen, että lapsi uskaltaa kertoa oman rehellisen näkemyksensä ja esittää mahdollista kritiikkiä rajoituksesta tai sen toteuttamisesta. Lapsen kanssa keskustellaan siitä, olisiko rajoitustoimenpiteen käyttö ollut vältettävissä. Samalla pohditaan yhdessä keinoja tulevaan arkeen.

Keskustelusta tehdään kirjaus asiakastietojärjestelmään. Rajoitustoimenpiteet kirjataan lapsen kyseisen kuun kuukausiarviioon.

Lasta tuetaan halutessaan viemään näkemystään eteenpäin talon esihenkilöille tai vastuusosiaalityöntekijälle. Valituskelpoisten päätösten osalta neuvotaan, miten ja minne lapsi voi halutessaan valittaa päätöksestä.

Lapselle selvitetään, että kirjallinen päätös viedään Hyvösen johtajalle säilytettäväksi. Oman kappaleensa lapsi voi pitää itsellään tai se laitetaan talteen hänen kansioonsa. Huoltajien kappaleet päätöksestä saatamme huoltajien tietoon hänen kanssaan erikseen sovitulla tavalla.

Rajoitustoimenpiteen vaikutuksista hoito- ja kasvatusta- sekä asiakassuunnitelmaan pohditaan asianosaisten kanssa.

MITEN HYVÖSEN LASTENKODISSA SELVITETÄÄN LAPSELLE MUUTOKSENHAKU JA KANTELUMAHDOLLISUUS RAJOITUSTILANTEISSA

Lapsen muuttaessa Hyvösen lastenkotiin vastaava ohjaaja kertoo lapselle laitoksessa käytettävistä rajoitustoimenpiteistä ja niiden mahdollisista vaikutuksista lapsen arkeen sekä muutoksenhaku- ja kantelumahdollisuuksistaan rajoituspäätöksiin liittyen. Kerrottaessa huomioidaan lapsen ikä ja kehitystaso sekä mahdolliset muut vaikuttavat seikat. Lapsella on aina tarjolla mahdollisuus olla yhteydessä vastuusosiaalityöntekijäänsä.

Rajoitusta käytettäessä lapselle kerrataan oikeus muutoksen hakuun ja hänelle tarjotaan tukea tämän tekemiseen. Lasta muistutetaan mahdollisuudesta olla yhteydessä vastuusosiaalityöntekijäänsä

Päätökset, jotka ovat muutoksenhakukelpoisia ja joista tehdään kirjaus:

- yhteydenpidon rajoittaminen ja olinpaikan ilmoittamatta jättäminen (63 § ja 62 § 3 mom.)
- yhteydenpidon rajoituksen lieventäminen (63 §)
- aineiden ja esineiden haltuunotto (65 §)
- lähetyksen luovuttamatta jättäminen (67 § 4 mom.)
- lähetyksen tai viestin lukeminen (67 § 4 mom.)
- liikkumisvapauden rajoittaminen (69 §)
- eristäminen (70 §)
- erityinen huolenpito (72 §)

Asianosaisia rajoitustoimenpiteiden osalta ovat 12 –vuotias lapsi ja hänen huoltajansa. Yhteydenpidon rajoittamista koskevissa päätöksissä asianosaisia ovat lapsi, lapsen huoltaja ja se henkilö, johon rajoitustoimenpide kohdistuu.

Päätökset, joista ei ole muutoksenhakuoikeutta, joista tehdään kirjaukset:

- omaisuuden ja lähetyksen tarkastaminen (67 § 1 ja 2 mom.)
- henkilökatsastus (66 §)
- yhteydenpidon rajoituksen lakkauttaminen (63 §)

Rajoitustoimenpiteet, joista ei tehdä päätöstä, eikä ole muutoksenhakuoikeutta. Kirjaus tehdään.

- henkilöntarkastus (66 § 1 mom.)
- kiinnittäminen (68 §)
- omaisuuden haltuunotto (palautustilanteet) (65 §)

KIUSAAMISEEN JA EPÄASIALLISEEN KOHTELUUN PUUTTUMINEN HYVÖSEN LASTENKODISSA

Hyvösen lastenkodissa ei hyväksytä kiusaamista missään muodossaan. Lasten väliset ristiriitatilanteet puretaan mahdollisimman nopeasti henkilökunnan toimesta. Tavoitteena on ylläpitää avointa vuoropuhelua lasten ja aikuisten välillä, jolloin pienistäkin epäkohdista voidaan keskustella ja niihin voidaan puuttua nopeasti. Kaikki tilanteet käydään läpi asianosaisten lasten kanssa ja tilanteista sekä niiden käsittelemisestä tiedotetaan lapsen huoltajia ja vastuusosiaalityöntekijää. Tarvittaessa yhteyttä otetaan myös poliisiin ja lapsia tuetaan mahdollisten rikosilmoitusten tekemisessä. Yhteistyö poliisin Ankkuri-ryhmän ja Hyvösen välillä on aktiivista niissä tilanteissa, joissa rikoksen tunnusmerkkien epäillään täyttyvän. Mikäli lasten väliset vaaratilanteet johtuvat henkilökunnan toteuttaman valvonnan puutteesta, asiasta tehdään ilmoitus SPro-järjestelmään.